

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת שופטים

תורה

העושה דין למטה ניצול מדין למעלה:

דברים פרשת שופטים פרק טו (יז) שֹׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶּן-לָהֶם בְּכָל-שִׁעְרֵיךָ אֲשֶׁר יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וְשֹׁפְטֵי
 אֶת-הָעָם מִשֹּׁפְטֵי-עֲדָקָה: (יט) לֹא-תִטֶּה מִשֹּׁפְטֵי לֹא תִכְיֹר פְּנֵים וְלֹא-תִקְחוּ שִׁזּוּד כִּי הַשִּׁזּוּד יַעֲרֹר עֵינֵי זֹכְמִים וְיִסְכְּלוּ
 הַרְבֵּי צַדִּיקִים: (כ) צַדִּיק צַדִּיק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּזְוֶיֶה וְיִרְשֶׁת אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ:
שאלות:

א { והקשו המפרשים שתיבת לך מיותרת וחסרת משמעות כי הציוי לכלל ישראל שיתן שופטים ושוטרים ומהו לך?
 ב { ועוד שאין הלשון תואם להמשך כי מתחיל בלשון יחיד "נתתן לך בכל שעריך" וממשיך בלשון רבים "ושפטו" וא"כ היה
 לו לומר נתתנו לכם בכל שעריכם?

רמז המהר"ח והשל"ה לשערי הגוף:

וכתב בספר הליקוטים. שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך: י"ל, למה לא אמר שופטים ושוטרים תתנו לכם בכל
 שעריכם בלשון רבים. אמנם שמענו משם הרב הגדול חיים ויטאל זלה"ה, לרמוז שכל אחד וא' מישראל יש לו כמה שערים,
 ואלו הם, שער הרואות העינים, שער השמע הוא האזנים, שער הדיבור הוא הפה, שער הריח הוא האף, שער המישוש הם
 הידים והרגלים. א"כ צריך האדם שישים לו שופטים ושוטרים בכל אלו השערים הנז', ר"ל, שיגדור עצמו שלא יביט בדבר
 ערוה, ולא יטה אוזן לדברים שאינם הגונים, ולא ידבר נבלות פה ולא רכילות, ולא יריח ריח בשמים של ערוה, ולא יגע
 בדבר ערוה בידיו, ולא ילך לדבר עבירה, או לבתי טרטיראות וקרקסאות. לזה אמר שעריך בלשון יחיד, לרמוז על האמור.
 וכשהוא גודר שערו מן החטא, אז נאמר (ישעי' כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגוי, מדה כנגד מדה, וגם זוכה לייש
 עולמות של כל צדיק וצדיק, שיפתחו לו שעריהם, כי כל עולם יש לו שער. וכ"כ השל"ה דרך חיים תוכחת מוסר לב. שופטים
 ושוטרים תתן לך בכל שעריך (דברים טז, יח). בכאן יש רמז מוסר להא דתנן בספר יצירה (פ"ד מ"ב), שבעה שערים הם
 בנפש, שתי עינים שתי אזנים והפה ושני נקבי האף, עכ"ל. והוא חושב השערים שהם בראש של אדם. אמנם יש שער לברית
 המעור, וגם כן פה התחתון. וצריך האדם להיות שומר השערים, דהיינו הראייה והשמיעה והדיבור, והכעס היוצא מאף.
 גם כן צריך לשמור שער ברית הקודש, שלא יוציא זרע כי אם לקדושה. גם פה התחתון, שלא ימלא כריסו כבהמה קיא
 צואה. ועל אלו השערים ישים האדם לעצמו שופטים ושוטרים, כלומר, שישפוט את עצמו תמיד, זהו תיבת 'לך' שאמר
 'תתן לך'. וישגיח תמיד שלא יהיה שם שום עבירה, כי כמעט אלו המקומות מקום שלם, ויהיה תמיד בקדושה ובטהרה.
 נמצא מתבאר לדבריהם כי התורה מלבד שמתייחסת לבתי דין מתייחסת ורומזת לכל אדם ואדם ולכן נאמר בלשון יחיד
 שישים שופט ושוטר על כל שעריו לשמר עצמו מכל דבר עבירה ומכשול.

רמז נוסף לדיינים לביאור הכלי יקר קשוט עצמך:

וכתב הכלי יקר דברים פרשת שופטים פרק טז פסוק יח לבאר הנאמר בלשון יחיד וז"ל דבר אחר שופטים ושוטרים תתן
 לך קשוט עצמך תחילה (בבא מציעא קז ע"ב) ואחר כך ושפטו את העם לקשט זולתו כי כל דיינא דמפקין מיניה ממונא
 בדינא לאו דיינא הוא (בבא בתרא נח ע"ב): **והוסיף על כך לבאר האדמו"ר מבלע"ז שליט"א** כבר העירו המפרשים בפסוק
 זה שמתחילה נקט לשון יחיד תתן לך ואח"כ כחב לשון רבים ושפטו את העם, אולם לימוד גדול יש כאן והוא כי על השופט
 לדעת בבקשו לזכות לסייעתא דשמיא לדון ולשפוט משפט צדק עליו בתחילה לשפוט עצמו, ולאחר שידון עצמו ללא כחל
 ושרק או אז יזכה אל הסיוע ממרומים ודינו יצא בצדק מן השמים, הוא אשר התחיל הכתוב שופטים ושוטרים תתן לך
 לשון יחיד כלומר שפוט ודון עצמך תחילה ורק אחר שתנהג כן יזכו השופטים לושפטו את העם משפט צדק.

ביאור נוסף בהקדם הנאמר בחז"ל כל מקום שכתוב לך להנאתך:

והנה לשון לך חז"ל מבארים בכל מקום בתורה לך להנאתך ונביא לך דוגמאות כדלקמן. **כן כתוב בזוהר (שמות) פרשת**
ויקהל [המתחיל בדף קצד עמוד ב] בשבח הקטורת יותר מכל הקורבנות וז"ל מה כתיב במשה (שם) **ויאמר יי' אל משה**
קח לך סמים נטף וגו' אף על גב דאוקמוה אבל מאי שנא בעובדא דא יתיר מכל מה דאמר ליה אלא קח לך להנאתך
ולתועלתך בגין דכד אתתא אתדכאת הנאותא דבעלה איהו ורזא דא קח לך סמים לאעברא זוהמא לאתקדשא אתתא
 בבעלה, זכאה חולקיה [דף ריט עמוד ב] דמשה, **כגוונא דא (ויקרא ט) קח לך עגל בן בקר דאתמר לאהרן לכפרא על חוביה**
 על ההוא עגל דאיהו גרים לון לישראל, ועל דא כתיב במשה קח לך להנאתך ולתועלתך. (ס"א וכן אוקמוה בפסל לך מההוא
 פסולת דלוח אבנא נתעשר משה אוף הכי לך להנאתך ולטובתך). **וכן פרש"י פרשת לך לך (א) לך לך** - להנאתך ולטובתך,
 ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעד בעולם: **וכ"כ דעת זקנים מבעלי התוספות פרשת עקב**
עה"פ דברים פרק י פסוק יג לשמור את מצותיך ואת חקתיך אשר אנכי מצוה היום לטוב לך: וכו' לטוב לך להנאתך

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

ולהרבות לך שכר. ולכן הקשה המהר"ח בספרו עץ הדעת פ' ראה הרי כידוע בכל מקום שנאמר לך הכונה להנאתך כמ"ש
 אצל א"א לך לך מארצך, לך להנאתך, וכעזה"ד וא"כ יש להבין כאן שכתבה התורה וספרתם לכם הכונה להנאתכם ומה
 הנאה יש לאדם בספירת העומר? ומתוך כי ההנאה בזה שעושה חשבון הנפש על הזמן שחולף ומתקן להבא. וכ"כ לבאר
 בספר צרור המור ויקרא פרק ח לרבי אברהם ב"ר יעקב סבע נולד בערך בשנת ר'. וכ"כ לבאר האלשיך פרשת בהר: וכ"כ
 האלשיך בפרשת ויצא בראשית פרק לא פסוק כז ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך פרוצדור
 עם יעקב משוב עד רע: וכו' כלומר לך להנאתך שלא תתחייב את ראשך ולא על הנוגע אל יעקב כי שומרו אנכי: וכן כתב
 האלשיך לבאר בפרשתנו שופטים (ב) לזה אמר שלש ערים תבדיל לך כלומר לך להנאתך פן ישיגנו גואל הדם ורצחו נפש
 והיה עליך דמים, על כן עתה ימלט נפשו באחד הערים וחי כי היא הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך לרשתה, ואם יהיה עליך
 דם נקי לא תזכה לשבת בה, וכו' או אם הפירוש הוא לך להנאתך, יותר יצדק להנאת גואל הדם פן יהרוג נקי. לזה אמר פן
 ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח ואינו אשם כל כך כי הלא יחם לבבו.

ביאור מצוות שופטים ושוטרים תתן לך להנאתך:

אחר הדברים האלה נראה לבאר שגם כאן כוונת התורה ללמדנו שמשפט זה לטובתו ולהנאתו ומדברת עם כל אחד ואחד
 שידע שצריך ללכת לדין תורה ולתת לעצמו שופטים ושוטרים בכל מקום שיהיה כי זה לטובתך ולהנאתך כאשר נביא
 דברי חז"ל בזה. כתוב במדרש תנחומא (ורשא) פרשת שופטים סימן ו [טז, יח] שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך,
 בכל עיר ועיר, לשבטך אפ"י עיר שכולה משפחה אחת מנה לה דיינין, ושפטו את העם משפט צדק ללמדך שצדקה עושין עם
 שניהם עם הזכאי שנוטל את שלו ועם החייב שמוציאין גזל מתחת ידו, דבר אחר משפט צדק בזמן שעוסקין ודין בצדק
 הן עושין צדקה עם הבריות ומצילין אותן מן הפורעניות שנאמר (תהלים פה) אמת מארץ תצמח וגו', בזמן שדין אמת מארץ
 תצמח אז צדק משמים נשקף הקדוש ברוך הוא עושה צדקה עם הבריות ומציל אותן מפורעניות ומיסורין וטובה באה
 לעולם. עוד מבואר במדרש תנחומא (בובר) פרשת משפטים [ד] ר' אלעזר אמר אם יש דין למטה אין דין למעלה, אם אין
 דין למעלה יש דין למטה, כיצד אם יעשו התחתונים דין אין דין למעלה, לכך אמר הקדוש ברוך הוא שמרו את המשפט
 מלמטה שלא תגרמו לי לעשות משפט מלמעלה, הוי ואלה המשפטים ע"כ. הראת לדעת עד כמה טובת האדם ללכת לדין
 תורה כי בזה מציל עצמו ובני ביתו ואת העולם מגזרות רעות ומביא שלום ומונע דין למעלה מעליו. ומצאתי בס"ד שכוונתי
 לדברי הנחלת יעקב דברים פרשת שופטים פרק טז פסוק יח ר' יעקב לורברבוים רבה של העיר ליסא שבפולין נולד בערך
 בשנת תק"ל הוא למד תורה מפי ר' משולם איגרא. ובזה מובן אשר אמר דוד המלך בתהלים פרק לג (ה) אהב צדקה ומשפט
 תחסד יקח קל מלגה הארץ: לרמוז שמי שאוהב צדקה ומשפט מביא על העולם חסדים. והן הם דברי התנא באבות פרק א
 משנה יח רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר (זכריה ח)
 אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

כמה צריך האדם לשמוח בדין תורה גם המפסיד:

ולכן מבואר במסכת סנהדרין דף ז ע"א ההוא דהוה קאמר ואזיל: דאזיל מבי דינא שקל גלימא - ליזמר זמר, וליזיל
 באורחא. אמר ליה שמואל לרב יהודה: קרא כתיב וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום. ופרש"י שם דמבי דינא שקלוה
 גלימיה - מי שנטלו בית דין טליתו לפורעה לאחר. ליזמר וליזיל - הואיל ודין אמת דנו, לא הפסיד כלום, אלא גזילה הוציאו
 מידו. כל העם הזה - ביתרו כתיב, ומשמע לא שנה זכאי ולא שנה חייב, כולן במשמע. והוסיף המהרש"א חידושי אגדות
 שם שקלו גלימא וכו'. ר"ל גלימא שהוא כסות העליון שאדם הולך בו לכבוד וכשיצא חייב מבית דין שקלו ממנו הגלימא
 בפרעון חוב בב"ד ואין מניחין אותו לילך לביתו בגלימא אבל כסות התחתון דאי אפשר זולתו לילך ערום ודאי דאין שוקלים
 מיניה דהא מסדרין לבי"ח והיינו דאמרינן בעלמא אפילו מגלימא דעל כתפיה דהיינו בגד העליון שלבש לכבוד לפני ב"ד
 נוטלין ממנו הב"ד לפרעון מיד ואין מניחין אותו לשוב לביתו בגלימתו דעל כתפיה ואעפ"כ אמר דליזמר וליזיל באורחא
 שהולך מב"ד לביתו מבלי מלבוש כבוד וז"ש וכל העם על מקומו יבא בשלום שאף המתחייב בביאתו מב"ד לביתו בלא
 גלימתו וכבודו שניטל ממנו וניתן לפרעון חבירו יהיה בשלום שלא יצטער ולא יתקוטט עם חבירו על כך: וכתב על כך בספר
 פלא יועץ - ערך משפט ודין ידוע מעלת המשפט דכתיב ציון במשפט תפדה וכתוב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך
 וצריך למנות בכל עיר ועיר חכם שיורה דיני איסור והתר וידין בין איש ובין אחיו ויודיע להם את חוקי האלקים ואת
 תורתיו ואת הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. כו' ועוד אני מדבר בהנהגת הבעלי דינין כי הן אמת דאמור רבן
 מאן דשקלי ליה גלימא בבי דינא ליזמר וליזיל אבל עינינו הרואות כל בתר איפכא שתכף כשקורין אותו לדין תורה יחרה
 אפו וחמתו ונעשה אויבו ושונאו ואין זה אלא חסרון דעת כי מה בכך כי יבא העם לדרוש אלקיים אמנם לפי מנהג של
 בריות ראוי למי שרוצה להיות מבקש שלום ורודף שלום שימשוך ידו כל אשר יוכל מלהזמין את חבירו לדין תורה וישתדל
 לגמור הענין ע"י רעים אהובים ואם עכ"פ לא יוכל מלט מלהזמין לדין יקדים לילך אצלו ולדבר דברי שלום לאמר אחי
 ורעי אל ירע בעיניך כי אנשים אחים אנחנו ולבי שלם עמך באהבה ואחוה רק שאנחנו חלוקים בדעות ושנינו רוצים האמת

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

היושר רק שצריך שיבא השלישי ויכריע בינינו קומה ונלכה לדרוש אלקיים בשלום ובמישור ונשמור לעשות ככל אשר יורונו ובבואם לפני השופט יערכו טענותם בנחת בקול נמוך ולא יהא האחד נכנס בתוך דברי חברו ומי שיצא חייב בדין יקבל עליו את הדין באהבה וישמח על שיצא גזילה מתחת ידו ואח"כ יהיו רעים אהובים כמאז ומקדם עכ"ל:

ראוי לעשות דיני תורה בימי הרחמים והסליחות ועשי"ת:

ולכן כתב הלבוש אורח חיים סימן תרג ויש נוהגין שלא לדון בין איש לחבירו, ונ"ל אדרבה יותר טוב הוא לדון ולפסוק הדין בין הבריות כדי שיהא השלום ביניהם ביום כיפור, ועוד הרי אמרו חז"ל [דב"ר ה, ד] במקום שיש דין אין דין ומקום שאין דין יש דין, ר"ל אם נעשה הדין למטה אין הדין למעלה, ואם אין נעשה למטה נעשה למעלה, וא"כ אם לא ידונו למטה הרי מדת הדין למעלה מתוחה עלינו ח"ו, על כן נ"ל שיותר טוב הוא לדון למטה ולהשקיט הדין שלמעלה, כי על הדין העולם עומד שנאמר [זכריה ח, טז] אמת ומשפט ושלוש שפוטו בשעריכם, ועוד גם מצד התובע יש לנו להטפל לדינו שהרי צריכים כל ישראל להיות להם שלום זה עם זה ביום כיפור, והתובע בזה יבער לבו על נתבע שיחזיק את שלו שלא כדין ויהיה שנאתו עליו בלבד, גם מצד הנתבע טוב לו להזקק לו להוציא גזילה מתחת ידו קודם בא יום הדין הגדול והקדוש ותתקבל תשובתו יותר, כי בעוד הגזילה בידי יהיה ביום הדין כטובל ושרץ בידו, על כן אני אומר כי שטות גמור הוא ושיבוש הדעת יש באותן שנוהגין שלא לדון. והביאו דבריו הפוסקים הט"ז והמ"א ועוד.

מעשה עם הבעש"ט כיצד נתגלגל בסוס בגלל חוב:

ראיתי מסופר על רבי ישראל הבעל שם טוב היה איש אחד שהיה חייב כסף למלווה ונפטר בלא לשלם את חובו הוא חזר לעולם מגולגל בסוס שהיה קטן מבני מינו ובכל זאת היה עובד הרבה יותר מסוסים אחרים, המלווה היה בעל הסוס חריצותו של הסוס הקטן היתה מעוררת פליאה, הלך לבעש"ט וסיפר לו על סוסו הבלתי רגיל שאל אותו האם היה לו בעל חוב שנפטר ולא שילם את חובו, בעל הבית אישר באזניו שכך אכן היה, שאל אותו אם הוא מוכן למחול לנפטר את החוב, השיב בחיוב ביקש ממנו למסור לידי את שטר החוב וכשקיבל השטר לידו קרע אותו, כאשר הלך בעל הבית לאורוה להוציא את הסוס לעבודה גילה להפתעתו שהסוס מת זאת מפני שהחוב שבסיבתו הוא התגלגל בבהמה כבר נמחל לו.

מעשה שעכשיו פורסם בזמננו:

ביום שישי ט"ו באב תשע"ו האסון שפתח את בין הזמנים הבחור אליהו מגורי כהן ז"ל מבני ברק, בן 20 בלבד, טבע למוות ונמשה בחוף שרתון בתל אביב, חבריו לספסלי ישיבת זכרון מיכאל בהלם "כולם תמיד נהנו להיות במחיצתו. והנה אחר כמה ימים ביום שלישי י"ט אב תשע"ו החלום שמסעיר את צפת בבין הזמנים, הבחור אליהו מגורי כהן ז"ל, שטבע ביום בשישי האחרון למוות בחופי תל אביב, הגיע בחלום לאברך תושב צפת מספר פעמים וביקש ממנו, טבלתי במקווה טאלנא בלי לשלם, תשלם עבורי הרב יוסף כהנא מצפת מספר ל'בחדרי חרדים' "תושב העיר התקשר אלי בגלל שאני גר קרוב למקווה וביקש ממני ללכת לשלם במקווה בטאלנא בעיר העתיקה. שילמתי שבע שקלים, כפי שעולה כניסה בערב שבת. " הרב כהנא מספר עוד "הבנתי לפי דבריו של אותו אברך כי כבר קודם שהוא נפטר הוא ביקש ממנו לשלם והלה שכת. האמת שהיה לי יום קשה, הייתי ממש עייף, כבר שכבתי במיטה וממש לא בא לי לקום, אבל כששמעתי שלנשמה של הבחור אליהו אין מנוח, לא הייתי מסוגל ללכת לישון ולתת לנשמה להתיישר למעלה. קמתי והלכתי למקווה של טאלנא וראיתי שלט 'בימי חול חמש ש"ח, בימי שישי שבע ש"ח', מאחר ולא ידעתי מתי אליהו לא שילם, האם ביום חול או בשבת, העדפתי לשים שבע ש"ח. אותם הנחתי בקופת המקווה בשעה אחד בלילה.

מוסר השכל:

הראת לדעת עד כמה לטובת האדם כאשר הולך לדין תורה וניצול ח"ו מרכוש שאינו שלו כי בזה עושה נחת רוח לקב"ה ומעורר מידת הרחמים על עצמו ועל העולם ואף גם זאת מבטל גזרות רעות ומציל עצמו מן הדין ומצער לנשמתו, אולם רבים לצערנו כאשר מגיעים לעניין של ממונות קשה להם לקבל את הדין ומעדיפים ללכת לערכאות אשר דנים על פי חוקי אומות העולם, והדבר מזעזע כיצד יכול האדם לעזוב תורת אלוקים חיים תורה שניתנה מהשמים שאינה חוכמה אנושית המנחה את האדם כיצד צריך לנהוג והולך אחר הגיון של אומות העולם אשר קבעו מוסכמות חברתיות ובנו להם חוקים ומשפטים, והנה לדוגמה כעת עומד על הפרק עניין עבודות הרכבת בשבת עד שכבר ראש הממשלה השתכנע שצריך להפסיק באים בג"צ ומוציאים צו מניעה לממשה וראשיה שלא להפסיק העבודות הפכו לפוסקים ולמכריעים כיצד צריך להנהיג המדינה גם בהלכה וכל זה למרות שאין סיג ושיח בתורת ישראל והכל נובע ממה שקיבלו את הכוח לשפוט לפי חוקי אומות העולם שומו שמים עד היכן אפשר לאבד את השפיות, לכן התורה מצווה אותנו כל אחד צריך לשמוח ולהשתדל ללכת לדין תורה כי זה לטובתו ועל ידי זה נזכה שיקויים בנו מאמר חז"ל כשיש דין למטה אין דין למעלה והקב"ה יקום מכסא דין וישב על כסא רחמים ויקויים הפסוק ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אמן ואמן.

בידידות ואהבה הצב"י מרדכי מלכא ס"ט